

Handläggare

Eva-Lena Östholm (eom002)

Fastställare

Gun-Britt Milioris (gms001)

Gäller för

Primärvården

Dokumenttyp

Riktlinje

Giltigt till och med

2024-04-05

Fastställt

2018-06-18

Reviderat

2022-04-05

Dokumentnr / Version

329619 / Version 5

Processägare

Granskare

Anette Sjöstedt (ast010), Eva Billberg (ebg006), Maria Svensson (msn033)

Ytterligare information

Ersätter 218086-R2

Barnhälsovårdens kravspecifikation och kvalitetskriterier för Västernorrland

Detta styrdokument beaktar följande artiklar i Barnkonventionen:

Sedan den 1 januari 2020 är Barnkonventionen lag i Sverige.

Definition av barn:

1 Barn är varje människa under 18 år

De fyra huvudprinciperna:

2 Alla barn har samma rättigheter, ingen får diskrimineras.

3 I alla beslut som rör barn ska barnets bästa komma i främsta rummet.

6 Varje barn har rätt att överleva och utvecklas.

12 Varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt och att bli lyssnad på.

Övriga artiklar som berör barnhälsovården

19 Barn har rätt att skyddas mot alla former av våld, vanvård, misshandel och övergrepp.

Barn ska inte bli utnyttjade av sina föräldrar eller andra vårdnadshavare

24 Varje barn har rätt till bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering.

Nationella/övergripande Mål

Barnhälsovårdens mål är att:

1. främja barns hälsa och utveckling
2. förebygga ohälsa hos barn
3. tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö.

För att på ett framgångsrikt sätt nå upp till dessa mål ska barnhälsovården:

4. Erbjuda insatser till alla barn och deras föräldrar – såsom att stödja och aktivera föräldrar i deras föräldraskap för att på så sätt skapa gynnsamma betingelser för en allsidig utveckling för barn
5. ge individuellt utformad hjälp till barn och deras föräldrar då ett barn löper högre risk att drabbas av ohälsa eller redan har nedsatt hälsa
6. erbjuda hälsoövervakning av alla barn
7. uppmärksamma förhållanden i barnets närmiljö

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

Barnhälsovårdens tredelade program

Barnhälsovården möter barn och föräldrar med olika behov, som kan se olika ut över tid. Kunskapen om vad som påverkar barnets utveckling och hälsa har ökat och behöver beaktas i barnhälsovårdens arbete. Syftet med programmet är att omsätta den kunskapen och ge förutsättningar för en jämlik och rättvis barnhälsovård. Det görs genom att anpassa innehållet i varje möte utifrån barnets och föräldrarnas situation och behov.

Den första kolumnen, som är ljusgrön, beskriver insatserna som ska ges till alla.

Den andra kolumnen, som är mellangrön, beskriver insatser som ska ges till alla vid behov.

Den tredje kolumnen beskriver ytterligare insatser för barn och föräldrar, till exempel remiss till annan vårdgivare, kontakt med socialtjänst, förskola eller Migrationsverket. Barnhälsovården har fortsatt kontakt med barn och föräldrar och insatser sker med fördel med samverkan.

Innehåll i verksamheten

För att nå målen ska verksamheten innehålla följande:

- Hembesök
- Hälsoövervakning
 - Hälsosamtal
 - Psykosocialt stöd
- Föräldrastöd i grupp
- Vaccinationer
- Samverkan
 - Barn som far illa eller riskerar att fara illa
 - Hälsovård i förskolan

Hembesök

Två hembesök erbjuds alla och extra hembesök utifrån behov enligt det tredelade programmet.

Alla nyblivna föräldrar ska erbjudas en tid för ett hembesök, när båda föräldrarna är hemma. Om en sådan tid inte finns inom ett par dagar kan den första kontakten vara på BVC och hembesöket ske inom 30 dagar efter hemkomsten från BB/neonatalavdelning. Vid 8 månader görs undersökningen i barnets hemmiljö. Familjer som är inflyttade, familjer med adopterade, asylsökande och invandrande barn ska oavsett barnets ålder erbjudas hembesök. Särskild hänsyn skall tas för familjehemsplacerade barn. Hembesök kan också vara lämpligt vid stödjande samtalskontakter och vid sjukdomsrådgivning.

Hälsoövervakning

Alla barn mellan 0–6 år som är listade på den aktuella hälso-/vårdcentralen ska erbjudas alla besök som ingår i det nationella BHV programmet. Vid de regelbundna sjuksköterske- och läkarbesöken ska barns hälsa, utveckling och livsvillkor följas genom att bedöma barnets: Tillväxt, allmän somatisk-undersökning, psykomotorisk utvecklingsbedömning, språk/kontakt/kommunikation, beteendebedömning, samspel

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

mellan barn och föräldrar, relation mellan andra barn och vuxna samt psykiska och sociala familjeförhållanden.

- Hälsosamtal

Vid varje besök ska personalen vara lyhörd för familjens behov. Samtalet ska bygga på en respektfull kommunikation, ett motiverande och stödjande förhållningssätt utan att blanda in egna attityder och värderingar. Erbjudna kunskap bl.a. om barns utveckling, barn/föräldrarelationer, amning, fysisk aktivitet, kost- och barnsäkerhetsfrågor.

- Psykosocialt stöd

Föräldrarna utgör barnets viktigaste miljö och deras engagemang påverkar barnets hälsa och utveckling i både kort och långt perspektiv.

Alla mödrar ska vid 2 mån erbjudas EPDS -screening, som är en metod för att tidigt upptäcka och ge stöd till mödrar med nedstämdhet efter förlossningen.

Alla fäder/den andre föräldern ska erbjudas ett enskilt föräldrasamtal vid 3–5 månader.

Stödsamtal kan vara med BHV – sjuksköterska, FBHV psykolog och/eller kontakt med HC/VC läkare.

Föräldrastöd i grupp

Att erbjuda föräldraskapsstöd i grupp är en del i att bidra till föräldrars delaktighet i föräldraskapet ur ett hållbart genus- och jämställdhetsperspektiv. Barnhälsovården kan erbjuda en arena för utjämnandet av hälsoskillnader i arbetet med generellt föräldraskapsstöd i föräldragrupper. Föräldraskapsstöd ska ta hänsyn till kulturella och socioekonomiska förutsättningar och inkludera alla former av familjebildningar. Föräldrastöd i grupp kan erbjudas inomhus, utomhus eller digitalt beroende på situation. Det finns grupper av föräldrar där det kan finnas ett större behov av anpassning av upplägget eller sammansättning av gruppen

Vaccinationer

Regionen ska erbjuda och bekosta vaccination av barn enligt folkhälsomyndighetens rekommendationer HSLF-FS 2016:51, rikshandboken samt lokala styrdokument.

Det är barnhälsovården som genomför vaccinationerna och som ansvarar för att de erbjuds alla barn tills de börjar skolan.

Föräldrarnas samtycke krävs vid vaccination av barn. De vaccinationer som ingår i det allmänna vaccinationsprogrammet registreras via datajournalen till lagstadgade nationella vaccinationsregistret.

Samverkan

Där det finns familjecentral eller planeras nystart av sådan ska BHV personalen beredas möjlighet att ingå i verksamheten.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

Barnhälsovården ska samverka med:

- mödrahälsovården
- BB/förlossningen
- barnkliniken, BUP, vuxenpsykiatri och barnhabiliteringen
- förskolan och skolhälsovården
- tandvården
- socialtjänsten

- Barn som far illa

När barnhälsovården får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa inträder anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1§ SoL, se relaterade information, Barn som far illa.

Hälsovård i förskolan

Barnhälsovården och förskolan samverkar i syfte att främja barnens fysiska och psykiska hälsa. Barnhälsovården ska vara ett stöd i hälsoarbetet på förskolan. BHV-sjuksköterskan erbjuder regelbundna besök på alla typer av förskolor och samverkar kring barn med särskilda behov och frågor som rör basal hygien och smittsamma sjukdomar

Ansvar

Verksamhetschefen på hälso-/vårdcentralen är ansvarig för:

- att verksamheten inom barnhälsovården följer denna riktlinje ”Barnhälsovårdens kravspecifikation och kvalitetskriterier för Västernorrland”
- att nya BHV – sjuksköterskor och läkare erhåller inskolning för att uppnå tillräcklig kompetens samt att de får möjlighet att delta i introduktionsdagar som erbjuds av centrala BHV enheten
- att de som arbetar på BVC får möjlighet att delta i utbildningsdagar samt BHV – träffar som FBHV enheten erbjuder
- att skapa resurser för att lämna in den årliga statistiken som erfordras för rapport till Socialstyrelsen och som underlag till BHV årsrapport till barnhälsovårdsenheten inom angiven tid

Föräldra- och barnhälsovårdsenheten, FBHV är ansvarig för:

- att introducera och fortbilda barnhälsovårdspersonal
- att utfärda medicinska riktlinjer
- att initiera verksamhetsutveckling och följa kvaliteten och i förekommande fall utbilda
- att utveckla metoder och ge metodstöd till BHV verksamheten
- att bevaka och följa barns hälsa ur ett folkhälsoperspektiv

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

Kompetenskrav för personal

Sjuksköterskan som arbetar med barnhälsovård ska ha specialistutbildning till distriktssköterska alternativt barnsjuksköterska.

Läkare som tjänstgör på BVC ska vara specialistkompetent eller ST-läkare inom allmänmedicin eller barn- och ungdomsmedicin. Läkare under specialistutbildning ska ha BHV under handledning.

Dokumentation

Verksamheten ska följa för verksamheten relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter.

Avvikelseberapportering

BHV verksamheten ingår i vårdcentralens ledningssystem som ska utformas enligt HSLF-FS 2018:10. Vid utförande av BHV-verksamhet är det väsentligt att högsta möjliga säkerhet och kvalitetstänkande iakttas.

För en sammantagen riskanalys ska kunna göras inom Regionens BHV verksamhet ska kopior av avvikelser och biverkningsrapporter också skickas till föräldra- och barnhälsovårdsenheten i länet.

Lokaler

Lokaler och utrustning ska vara anpassade för hälsovård av barn 0–6 år, och vara barnsäkra med ett eget väntrum så att små barn inte kan smittas av infekterade patienter. För föräldragrupperna ska det finnas lokaler anpassade för gruppverksamhet.

Mottagningsrummet på BVC behöver en golvyta på minst 16 kvm så att en fri golvyta finns för bedömning av motorisk utveckling och rörelsemönster, syn- och hörselprovningar.

Mottagningsrummet ska anpassas för att kunna efterleva basala hygienrutiner och det skall finnas låsbart medicinkylskåp.

Kvalitet

Verksamheten ska bedrivas enligt nationella och regionens lokala riktlinjer.

I enlighet med Nationell målbeskrivning för läkartjänstgöring inom BHV och Nationell målbeskrivning för sjukskötersketjänstgöring inom Barnhälsovården:

- ska BHV- sjuksköterskan och BHV- läkaren ha särskild tid avsatt för BHV-verksamhet, enklare sjukvård kan förekomma i samband med BVC besöket.
- ska arbetet organiseras så att största möjliga tillgänglighet och kontinuitet erhålls i kontakten med barnfamiljerna. Barnhälsovården skall kunna nås per telefon och/eller fjärrkontakt via 1177 Vårdguiden e-tjänster varje vardag och utifrån barnfamiljernas behov erbjuda planerade eller oplanerade besök.
- ska BHV- sjuksköterska och BHV- läkaren arbeta tillsammans i undersökningsrummet för att få möjlighet till en gemensam bedömning och ge en samlad rådgivning till föräldrarna.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

- rekommenderas att heltids tjänstgörande sjuksköterska ska ha 55 nyfödda/ år och läkaren ska ägna ca 4–5 veckotimmar åt BHV-verksamhet
- rekommenderas att det på grund av ökad vårdtyngd i områden med högt CNI ges en förstärkning av BHV:s resurser d.v.s. att antal barn ska minska från 55 nyfödda barn/ heltidsjuksköterska
- ska BHV- sjuksköterskan och BHV- läkaren ha ansvar för minst 25 nyfödda per år för att bibehålla kompetens och färdighet i arbetet med barn. Undantag görs i glesbygd eller vid nyetablering under maximalt 1 år. BVC med få barn ska söka samverkanslösningar med närliggande hälso-/vårdcentral för att kvalitetsmålen ska uppnås.

Styrande dokument för BHV

Information som avser uppfödning genom amning eller med modersmjölksersättning (SOSFS 2008:33)

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/200833-om-information-som-avser-uppfodning-genom-amning-eller-med-modersmjolksersattning/>

Barn som far illa eller riskera att fara illa (socialstyrelsen 2014)

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2014-10-4.pdf>

Basal hygien i vård och omsorg SOSFS (2015:10)

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2015-5-10.pdf>

Från barnolycksfall till barns rätt och säkerhet och utveckling (SOU 2003:127)

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2003/12/sou-2003127/>

Föräldrabalk SFS (1949:381)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/foraldrabalk-1949381_sfs-1949-381

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL, 2017:30)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30

Behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel (HSLF-FS 2018:43)

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2018-10-14.pdf>

Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, (HSLF-FS 2018:10)

<https://lagen.nu/hslf-fs/2018:10>

Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, (2018:1197)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso och sjukvården; (HSLF-FS 2020:83)

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2020-12-7115.pdf>

Nationell målbeskrivning för sjukskötersketjänstgöring inom BHV, 2017

Rikshandboken

<https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/professioner-inom-bhv/nationell-malbeskrivning-for-sjukskotersketjanstgoring-inom-bhv/>

Nationell målbeskrivning för läkartjänstgöring på BVC, 2018 Rikshandboken

<https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/professioner-inom-bhv/nationell-malbeskrivning-for-lakartjanstgoring-inom-bhv/>

Folkhälsopolitiska mål, Folkhälsomyndigheten

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa-lokalt-och-regionalt-stod/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/>

Offentlighets- och sekretesslagen, OSL (2009:400)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/offentlighets--och-sekretesslag-2009400_sfs-2009-400

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

Patientlag SFS (2014:821)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821

Patientdatalagen, PDL (2008:355)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientdatalag-2008355_sfs-2008-355

Patientsäkerhetslagen, PSL (2010:659)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659

Smittskyddslagen, SmL (2004:168)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/smittskyddslag-2004168_sfs-2004-168

Socialtjänstlagen, Sol (2001:453)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

Föreskrifter om vaccination av barn i enlighet med det allmänna

vaccinationsprogrammet för barn (HSLF-FS 2016:5, tillägg 2020:25)

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/h/hslf-fs-201651/>

Vägledning för vaccination av barn och ungdomar (Folkhälsomyndigheten 2020)

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/v/vaccination-av-barn-och-ungdomar-/>

Vägledning för barnhälsovården (Socialstyrelsen 2014)

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2014-4-5.pdf>

Rikshandboken - BHV

www.rikshandboken-bhv.se

BHV nationella tredelade program

<https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/barnhalsovardens-nationella-program/>

Uppföljning görs inom följande områden

Indikatorer	Kriterier	Målsättning
Hembesök till alla Hembesök till alla är en evidensbaserad metod, som ökar möjligheten att förbättra föräldraförmågor och kvaliteten på barnets hemmiljö.	Antal familjer/barn som fått första hembesök inom 30 dagar efter hemkomsten från BB/neonatal avdelning	100 % har erhållit hembesök av BHV sjuksköterskan
EPDS Gällande barnets hälsa är det viktigt med tidig upptäckt och behandling av depression hos den nyblivna mamman	Andel mammor som besvarat EPDS screeningen	100 % har besvarat EPDS screeningen
Amning Amningen har långsiktigt positiva hälsoeffekter på för både barn och mor. Där med är det betydelsefullt att följa utvecklingen av amningen	Amning registreras vid 1v, 2,4,6,8 och 12 mån som helt, delvis eller ej Andel barn som ammas helt vid 2 mån Andel barn som ammas helt/delvis vid 4 mån Andel barn som ammas delvis eller helt vid 6 mån	100 % 80 % 80 % 70 %

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2018-06-18	2022-04-05	2024-04-05	329619 / Version 5

Registrering av rökvanor Rökning har negativa hälso-effekter på kort och långsikt för barn och föräldrar. Därmed är det betydelsefullt att följa utvecklingen av föräldrars rökvanor	Rökvanor registreras vid 0–4 v, 8 och 18 mån, 4 år	100 %
Barn som far illa (BSFI) BHV har möjlighet att tidigt upptäcka BSFI och som har behov av stödjande insatser. BHV har skyldighet att anmäla till socialtjänsten	Samtliga anmälningar till socialtjänsten som gjorts under året för hela barngruppen. Ett barn kan vara anmält flera gånger	Antal anmälningar Barn 0–12 mån Barn 1–5 år Antal barn

Vaccinationer, redovisas i den årliga statistiken

Indikatorer	Kriterier	Målsättning
Ge barnet skydd mot en viss infektion och förhindra att smitta överförs till andra.		
Vaccination mot Rotavirus (kontraindikation föreligger hos 10% av barnen)	Alla barn utan kontraindikation erbjuds	100% 100% erhållit 1 dos före 12 veckors ålder och 100% erhållit 2 doser före 16 veckors ålder
Vaccination mot DTP, Polio, Hemophilus influenzae och pneumokocker	Alla barn erbjuds	100 % 100 % har erhållit 3 doser före 2 års ålder 100 % har erhållit 4 doser av DTP och poliovaccin före skolstarten
Hepatit B	Alla barn erbjuds	100 % 100 % har erhållit 3 doser före 2 års ålder
Morbilli-parotit-rubella	Alla barn erbjuds	100 % 100 % har fått en dos före 2 års ålder

Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2018-06-18

Reviderat
2022-04-05

Giltigt till och med
2024-04-05

Dokumentnr / Version
329619 / Version 5